

ОТЧЕТ
ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАЦИОНАЛНИТЕ ПРОГРАМИ ЗА
РАЗВИТИЕ НА СРЕДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ - 2008 г.

<p>Националната програма „Оптимизация на училищната мрежа” цели осигуряване на възможност на всяко дете да получи съизмеримо по качество образование, създаване на мрежа от професионални училища, отговаряща на състоянието на пазара на труда и на социално-икономическия профил на региона, както и повишаване на ефективността на публичните разходи за образование.</p>	<p>Равният достъп до образование не означава непременно еднаква отдалеченост на всяко дете до училище, а осигуряване на възможност и условия за достъп на всяко дете до качествено образование. На общинско ниво дейностите са насочени към създаването и развитието на средищни училища, които да отговарят на социално-икономическите характеристики на съответната община и изискванията на пазара на труда. На ниво училище действията се насочват към оптимизиране на разходите чрез намаляване числеността на персонала поради промяна в структурата и състава му в рамките на одобрените средства по бюджета.</p> <p>Общ бюджет на програмата - 67 млн. лв.</p> <p>За модул „Оптимизиране на училищната мрежа” с ПМС № 261/2008 г. са предоставени допълнително 10 млн. лв.</p>
<p>Модул „Оптимизиране на училищната мрежа” включва:</p> <p>- общински програми за оптимизация чрез преструктуриране на училища (закриване/преобразуване чрез сливане) или</p>	<p>По модула са постъпили 126 общински програми за оптимизация и 5 проекта на РИО за оптимизация на мрежата от специални училища.</p> <p>Класирани и финансирани са 123 общински програми на стойност 59,557 млн.лв. Общият брой на закритите през 2008 г. училища, за които общините получиха финансиране е 296, а броят на преобразуваните в по-ниска степен</p>

<p>чрез преобразуване в по-ниска степен с промяна на вида на училището;</p> <p>- проекти за оптимизация на мрежата от специални училища.</p> <p>Финансират се дейности като: ремонт на училища (с приоритет средищни училища); подобряване на материално-техническото оборудване с приоритет за средищните училища; създаване на условия за столово хранене, комуникационни дейности – провеждане на разяснителна кампания, че оптимизацията на училищната мрежа води до повече положителни, отколкото отрицателни ефекти.</p> <p>Модулът включва мониторинг и оценка на дейностите, както и анализ на училищната мрежа.</p> <p>Модул „Рационализиране на мрежата от професионални училища”</p> <p>Модулът включва финансирането на проекти за оптимизация на професионалните училища, които съдържат мерки, насочени към закриване или преобразуване на професионални училища.</p>	<p>училища, за които е предоставено финансиране на общините е 14.</p> <p>Класирани са и 5 проекта за оптимизация на мрежата от специални училища с обща стойност 1,025 млн. лв. В резултат на оптимизацията са закрити 6 специални училища.</p> <p>Поради заведени административни дела не са финансирани проектите за оптимизация на 2 специални и 6 общински училища.</p> <p>По модула са постъпили и класирани 8 проекта; финансирани са 6 на обща стойност 1,03 млн. лв. Поради заведени административни дела финансирането за два от проектите е спряно. Професионалните гимназии, към които са насочени учениците от закритите и преобразуваните училища, са получили допълнително финансиране за извършване на ремонт и за подобряване на материално-техническото оборудване.</p>
--	--

<p>Модул „Оптимизиране на вътрешната структура на училищата”</p> <p>Чрез модула се предоставят допълнителни средства за изплащане на обезщетения на персонала поради промяна в структурата и състава му и други обезщетения при прекратяване на трудовите правоотношения на други основания. Не се предоставят средства за закрити училища, за които има одобрени проекти по другите два модула.</p>	<p>Предоставените средства по модула от м. юли до м. ноември 2008 г. са както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 207 общини – 10,4 млн. лв. • МОН – 4,7 млн. лв. • МЗХ – 1,0 млн. лв. • ДАМС – 0,2 млн. лв. <p>или на обща стойност 16,3 млн. лв. За същия период броят на лицата, които са получили обезщетения по модула е 8822.</p> <p>През 2008 г. в резултат на програмата 123 общини, реализирали мерки за намаляване броя на училищата и 6 професионални училища, получиха допълнително финансиране за ремонт и обновяване на материално-техническата база на средишните училища и професионалните гимназии, към които са насочени учениците от закритите/преобразуваните училища. В рамките на средствата по програмата са изплатени и дължимите обезщетения на персонала и е осигурен финансов ресурс за провеждане на разяснителна кампания по програмата.</p>
<p>Националната програма „Квалификация”</p> <p>цели, от една страна, повишаване професионалната квалификация на учителите, преподаващи чужд език, а от друга страна – обучение на директори с цел подобряване качеството и ефективността на управленския процес.</p>	

<p>Модул „Квалификация на учителите” е насочен към подобряване качеството на чуждоезиковото обучение като един от основните приоритети в Националната програма за развитие на училищното образование и предучилищно възпитание и подготовка 2006-2015 г. с цел насърчаване на мобилността и преход към икономика, базирана на знанието.</p> <p>Той има за цел преодоляване на дефицита на учители по чужд език; осигуряване на алтернативни пътища на пазара на труда чрез придобиване на допълнителна квалификация при наличие на необходимите знания по езика; поддържаща квалификация на правоспособни учители по чужд език.</p>	<p>Модулът „Квалификация на учителите” през 2008 г. се организира в две направления:</p> <ul style="list-style-type: none"> - обучение на учители за придобиване на професионална квалификация „учител по чужд език”; - организиране и провеждане на поддържаща квалификация за правоспособни учители по чужд език. <p>През 2008 година в обучителните курсове за придобиване на професионална квалификация „учител по чужд език” бяха включени общо 1150 учители, от които:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 500 начални учители за придобиване на професионална квалификация „учител по чужд език в начален етап”; - 25 учители с висше образование филология за придобиване на професионална квалификация „учител по съответния чужд език”; - 625 учители с висше образование за придобиване професионална квалификация „учител по чужд език”. <p>През 2008 г. са организирани и проведени квалификационни курсове за поддържаща квалификация за правоспособни учители по чужд език, в които са обхванати общо 937 учители.</p> <p>Общият бюджет на модула е 1,7 млн. лв.</p>
<p>Модул „Квалификация на директори” включва изграждането на Национална система за подготовка на директори в системата на училищното образование чрез качествено и</p>	<p>В изпълнение на Националната програма за развитие на училищното образование и предучилищно възпитание и подготовка 2006-2015 г. вече 2 години ефективно работи Националният институт за обучение на директори. Институтът предлага два вида обучение – първоначална квалификация с оглед</p>

<p>ефективно обучение за изготвяне на анализи, прогнози, програми, както и за изработване на модели на училищни политики.</p> <p>Той има за цел осигуряване на съвременно, модерно, иновативно, качествено и достъпно обучение на директори и други лица в системата на училищното образование, което успешно съчетава националните традиции с европейските и е насочено към подобряване нивото на управленския процес.</p>	<p>придобиване на директорска правоспособност и допълнителна квалификация с оглед усъвършенстване и повишаване на управленската компетентност на назначени директори.</p> <p>Проведено е обучение на директори по следните програми:</p> <ul style="list-style-type: none"> - По програмата „Управление на училището” през 2008 г. са проведени обучения на 3205 директори и експерти по следните теми: Приложение на делегирани бюджети в управлението на училището; Развитие на персонала и трудовоправно законодателство; Разработване и управление на проекти. - По програмите за новоназначени директори са преминали обучение 87 директори на държавни и общински училища и ресурсни центрове по темите: Динамика на системата за управление; Технология на работа с нормативни документи; Финансов мениджмънт; Партньорство със семейството. - По програмата за директори на детски градини с теми: Управление на бюджет и привличане на средства; Модели на педагогическо взаимодействие – „Семейство – детска градина” са обучени 208 директори. - По програмата „ИКТ в помощ на добрия училищен лидер и преподавател”, съвместно с Британския съвет е проведено пилотно обучение на 31 директори. <p>Проведени са два конкурса – „Директорът - новатор” за разработки по иновативен мениджмънт в управлението на училището и „Добрата новина” – публикуване в сайта на НИОД на новини под мото: „Успешната година на моето училище” с 80 участника.</p> <p>Проведена е Международна конференция на тема: „Модел на Доброто училище и резултатите от международното изследване PISA 2006” с 69 участници.</p> <p>Общият бюджет на модула е 1,3 млн. лв.</p>
---	--

<p>Националната програма „Модернизация на материалната база в училище” има за цел създаване на условия за оптимална образователно-възпитателна дейност и се осъществява в три модула: „Спорт в училище”, „Обновяване на учебно-техническото оборудване”, „Създаване на достъпна архитектурна среда”.</p>	<p>Финансират се проекти, които не са получили финансиране през 2007 г., както и преходни дейности. Проектите са преминали за одобрение през регионалните инспекторати по образование, след което работна група в МОН предложи на министъра на образованието и науката редуциран списък, който беше одобрен. Общият бюджет на програмата е 15 млн. лв.</p>
<p>Модул „Спорт в училище” Цел - възстановяване и модернизиране, създаване и поддържане на обекти, съоръжения и инфраструктура в областта на спорта, за постигане на реални резултати в обновяването на училищните спортни площадки и изграждането на модерни съоръжения за спортуване в училищно и извънучилищно време, за повишаване интереса на учениците към физическата култура и спорта.</p>	<p>По модула „Спорт в училище” на проектен принцип са осигурени 7 млн. лв. за създаване на условия за развитие на ученическият спорт – инвестиционна дейност, която през 2007 г. се реализира за първи път през последните две десетилетия. Дейностите по модула включват ремонт на физкултурни салони, асфалтово/бетоново покритие или изкуствено затревяване на спортни площадки, а в едно училище беше изграден нов физкултурен салон. Модулът обхваща 55 училища, разпределени в 24 административно-териториални области на страната.</p>
<p>Модул „Обновяване на учебно-техническото оборудване” цели осигуряване на адекватни условия за провеждане на учебния процес от гледна точка на учебно-техническото</p>	<p>По модула са обхванати училища, разпределени във всичките 28 административно-териториални области на страната. За 608 училища бяха закупени 10 057 броя бели дъски. За 131 училища бяха закупени 27 539 броя двойни и 87 тройни маси, 124 учителски бюра, 55 081 обикновени и 597</p>

<p>оборудване в училищата: нови учебни дъски и консумативи, ново оборудване с ученически маси и столове, нови учебни пособия.</p> <p>Съществена цел на програмата чрез този модул е цялостната подмяна на учебните дъски в класните стаи, обновяване на ученическите маси и столове и осигуряване на нови учебни пособия, в отговор на новите изисквания към учебния процес, свързани с въвеждане на нови в технологично отношение материали, навлезли в практиката с течение на времето.</p>	<p>въртящи се стола. Беше закупено оборудване за училищните кабинети по химия, биология и физика в 140 професионални гимназии в цялата страна.</p> <p>Общият бюджет на модула е 7 млн. лв.</p>
<p>Модул „Създаване на достъпна архитектурна среда”</p> <p>Цел - социално включване и осигуряване на равен достъп до образование на децата и учениците със специални образователни потребности чрез изграждане на достъпна архитектурна среда като част от подкрепящата среда, необходима за тяхното обучение в общообразователна среда. Модулът е насочен към интегрирано обучение на децата и учениците със специални образователни потребности в системата на народната просвета.</p>	<p>Модулът обхваща 34 училища, разпределени в 16 административно-териториални области на страната, в които се изградиха 24 рампи, 25 санитарни възела, и 1 подвижна стълбищна платформа, а в едно беше монтиран асансьор.</p> <p>Общият бюджет на модула е 1 млн. лв.</p>

Националната програма „Училището – територия на учениците” се осъществява в изпълнение на стратегическите цели на МОН за всеобхватно, достъпно и качествено образование и обучение, залегнали в Националната програма за развитие на училищното образование и предучилищно възпитание и подготовка 2006-2015 г.

Програмата е насочена към установяване на общи правила за ритуализация на училищния живот; към изграждане и поддържане на училищни традиции; формиране на граждански ангажирани личности, приобщени към ценностите на демократичното общество; към развитие на творческите способности на учениците; мотивиране на учителите за работа с ученици с изявени способности и прилагане на изследователски методи в конкретни предметни области.

Модул „Ритуализация на училищния живот” включва мерки, насочени към изграждане на система от символи и ритуали, които да повишат мотивацията у ученика за участие в

По модула “Ритуализация на училищния живот”, с общ бюджет от 5 млн. лв., училищата на конкурсен принцип имаха възможност да получат средства за финансиране на различни училищни проекти, както следва:

- 280 000 лв. за проекти, свързани с дейности за тържествено отбелязване на

<p>училищния и в извънучилищния живот.</p> <p>Финансират се:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дейности и мерки, насочени към осигуряването на национални и европейски символи във всяко българско училище, както и дейности, свързани с тържествено отбелязване на национални и европейски празници; - дейности, свързани с тържествено отбелязване на училищни празници и традиции и кръгли годишнини; - дейности, свързани с изработване и въвеждане на училищна униформа с отличителния знак (емблема) на училището. 	<p>училищни празници и традиции;</p> <ul style="list-style-type: none"> - 4 684 000 лв. за проекти, свързани с дейности за изработване и въвеждане на униформа с отличителния знак на училището или с емблемата му; - 36 000 лв. за външна оценка. <p>За дейности, свързани с тържествено отбелязване на училищни празници, традиции и честване на кръгли годишнини на училища, в МОН постъпиха 357 проекта, от които са одобрени 198. Чрез националната програма училищата могат да получат средства по разработен проект, съдържащ сценарий за тържество и реалистичен финансов план.</p> <p>За дейности, свързани с изработване и въвеждане на униформа с отличителния знак на училището или с емблемата му в МОН постъпиха 318 проекта, а са одобрени 177. В резултат на това 70 457 ученици от одобрените училища през учебната 2008-2009 година са с униформи с отличителни знаци. По този начин се формира у учениците чувство на принадлежност към училището. На много места при разработването на моделите за униформа са взели участие не само учители, но също ученици и техните родители. Включването им в процеса на избор изгражда у всички тях усещането за общност и съпричастност към училищния живот.</p> <p>От посочените данни може да се направи извод, че модулет се радва на растящ и устойчив интерес сред учители и ученици. За двете години откакто съществува Националната програма „Училището – територия на учениците” са въведени униформи в 284 училища (10 % от всички училища в страната) и се носят от 113 770 ученика (което е повече от 12 % от всички ученици).</p>
--	--

<p>Модул „Ученически национални състезания и национални и международни олимпиади”</p> <p>цели развитие на творческите способности на учениците; мотивиране на учителите за работа с ученици с изявени способности; демонстриране на професионални знания, умения и компетентности и стимулиране на личностната изява и желанието за упражняване на избраната професия.</p> <p>Междуучилищните, регионалните, националните и международни състезания, конкурси и олимпиади развиват ключови компетентности и умения за живот, изключително необходими на учениците в съвременното общество.</p> <p>Организирането и провеждането на състезания по професионални направления е един от начините за популяризиране възможностите на системата за професионално образование и обучение, за избор и усвояване на професии според желанията и интересите на младите хора.</p> <p>Усъвършенстването на режима за организиране и провеждане на ученически отдиш и туризъм,</p>	<p>Модулът “Ученически национални състезания и национални и международни олимпиади” с общ бюджет 3 млн. лв. включва провеждането на Ученически национални състезания и национални и международни олимпиади, национални състезания по професии и проявите от националния спортен календар.</p> <p>През 2008 г. са организирани и проведени 18 национални и 12 международни олимпиади по различни общообразователни предмети и по техническо чертане. В националните кръгове на олимпиадите са участвали 1539 ученици, с 84 лауреати. В международните олимпиади са участвали 61 ученици. Спечелени са 15 златни, 10 сребърни и 5 бронзови медала.</p> <p>Организиран и проведен са 15 състезания по различни общообразователни предмети с 3424 участници и 431 отличени ученици.</p> <p>През 2008 г. са проведени следните национални състезания по професии:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Съставяне на компютърна програма по определено задание с повишаване на трудността през различните етапи с участието на 18 ученици от 6 професионални гимназии; - Провеждане на компютърен тест, съдържащ теоретични въпроси и обобщена счетоводна задача на 32 ученици от 23 професионални гимназии; - Изработване на идеен ландшафтен проект по озеленяване и практически задачи /аранжиране на кът, изработване на икебана, засаждане на декоративна растителност/ с участието на 24 ученици от 6 професионални гимназии и 6 помощни училища, в които се изучава професията „Озеленител”; - Провеждане на горски многобой с участието на 21 ученици от 7 професионални гимназии; - Изработване на проект за ученически униформи и младежко облекло за
---	---

<p>насърчаването и развитието на ученическия спорт съдействат за физическото израстване на младите хора.</p>	<p>свободното време с участието на 134 ученици от 14 професионални гимназии и 1 професионален колеж;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Писане на икономическо есе и провеждане на компютърен тест с участието на 27 ученици от 20 професионални гимназии; - Изпълнение на практически задачи за изработване на хляб и сладкарски изделия с участието на 24 ученици от 17 професионални гимназии; - Изработване на умалени макети на жилища и нанасяне на изолационни покрития, мазилки и бои с участието на 65 ученици от 13 професионални гимназии; <p>Проведани бяха състезания за:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Най-добър млад готвач, сервитьор и барман с участието на 54 ученици от 38 професионални гимназии; - Най-добър млад автомонтър с участието на 21 ученици от 7 професионални гимназии; - Най-добър инсталатор на газова техника с участието на 21 ученици от 6 професионални гимназии. <p>Организирана и проведена беше 24-тата Национална олимпиада по техническо чертане с участието на 56 ученици от 75 професионални гимназии, СОУ и ОУ.</p> <p>Проведен беше 11-ия международен панаир на Учебно-тренировъчните фирми с участието на 82 тренировъчни предприятия от България, Македония и Румъния и 600 ученици.</p> <p>Изявите от Националния спортен календар за 2008 г. включват Ученическите игри и Ученическите игри за деца с увреден слух, нарушено зрение и физически увреждания.</p>
--	--

	<p>През учебната 2007/2008 година около 150 000 ученици се включиха в четирите етапа на Ученическите игри – вътрешноучилищен и общински, областен, зонален и финален етап за децата от общообразователните училища в страната. Учениците се състезаваха в три възрастови групи – 5 – 7 клас, 8 – 10 клас и 11 – 12 клас по 9 вида спорт – баскетбол, волейбол, хандбал, футбол, лека атлетика, тенис на маса, бадминтон, плуване и шахмат.</p> <p>Във финалните състезания взеха участие 375 отбора, включващи 3278 ученици от трите възрастови групи. Отборите във възрастова група 8 – 10 клас, класирани на 1 място на финалите имат право на участие в Световни ученически игри по спортове, включени в Международния спортен календар за ученици.</p> <p>В Ученическите игри за деца с увреден слух, нарушено зрение и физически увреждания за учебната 2007/2008 година във финалните състезания взеха участие 600 ученици по 9 вида спорт – ски, шахмат, лека атлетика, джудо, бадминтон, голбал, футзал, тенис на маса, волейбол.</p> <p>В Националната спортна олимпиада „Глобул – Старт” през 2008 година взеха участие 1500 ученици от 257 училища.</p>
<p>Национална програма „Информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в училище”</p> <p>В съвременното глобализиращо се и динамично общество владенето и ползването на информационните и комуникационни технологии (ИКТ) е съществен елемент от</p>	<p>През 2008 г. в рамките на бюджет от 15 млн. лв. бяха подкрепени следните дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бяха закупени нови конфигурации компютърна и периферна техника - 4 500 преносими компютъра, 4 800 настолни и 2 300 мултимедийни проектора, които бяха разпределени сред училищата с над 300 ученика, подобрявайки съотношението брой ученици на компютър, там където беше най-неблагоприятно до момента; - в 31 от най-големите български училища бяха раздадени преносими

<p>функционалната грамотност на всеки човек, необходимо условие за неговата лична и професионална реализация и израстване.</p> <p>С оглед интегриране в световното общество, базирано на знанието и въвеждане на информационните и комуникационните технологии в българското образование, през 2005 г. 39-то Народно събрание на РБ прие Национална стратегия за въвеждане на ИКТ в българските училища.</p> <p>Главна цел на стратегията е ефективното използване на съвременните информационни и мрежови технологии за повишаване качеството на образованието, обогатяване на учебното съдържание и въвеждане на иновационни образователни технологии и методи в учебния процес. 2007 година беше заключителна за изпълнението на тригодишната стратегия (2005-2007) за въвеждане на ИКТ в българските училища.</p> <p>С по-нататъшното развитие на дейностите, свързани с ИКТ ще продължи процеса на модернизиране на българската образователна система, а младите българи ще са</p>	<p>компютри на всички учители, беше изградена безжична (тип WiFi) мрежа и започна поэтапното внедряване на проекта „Електронен дневник”, целящ постепенно обхващане на училищата в цялата страна. В рамките на всички областни центрове бяха избрани училищата с най-много ученици в гимназиална степен на обучение, като в пилотният проект влиза и изграждане на безжична информационна инфраструктура и въвеждане на интегрирани образователни услуги върху нея. През първия етап проектът обхваща 31 училища (в София, Пловдив, Варна и Бургас са избрани по две) с общо 2707 учители и над 34 000 ученици. В рамките на проекта всеки учител получи и персонален лаптоп, който да обезпечи както образователните му потребности (достъп до Интернет и информационни бази данни, енциклопедични ресурси и каталози, програми за ползване и създаване на цифрово съдържание и др.), така и административните му функции (модул „Електронни дневници”, достъп до специализирани програми за генериране на различни справки, нормативни документи и др.). Отделно всяко от училищата получи и мултимедийни проектори за основните си учебни зали (общо 555 в рамките на тази фаза). В края на 2008 г. приключи успешно и втората фаза на проекта, обхващаща още 25 училища, като този път бяха избрани училищата, постигнали отличен успех (над 5.50) на държавните зрелостни изпити по Български език и литература, а изграждането на безжична инфраструктура в тях е предстоящо по линия на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”;</p> <ul style="list-style-type: none"> - в 75 училища бяха предоставени лаптопи за един цял компютърен клас (концепцията „Мобилни класове”) както и съответното количество мултимедийни проектори, с цел обхващане на основните зали на училището; - беше финансиран следващият етап на обезпечаване на образователната система с лицензиран софтуер като бяха добавени нови 10 000 бройки операционни системи и офис пакети във връзка с новозакупена техника. По
---	--

<p>конкурентоспособни на своите връстници от Европа и ще участват равноправно в новата икономика, базирана на знанието.</p>	<p>този начин проектът изцяло обезпечи нуждите на училищата от базово програмно осигуряване и над 200 000 компютърни системи бяха обезпечени със софтуер (включително и домашните компютри на учителите и преподавателите, съгласно споразумението).</p> <p>- със средства на МОН в размер на 5 млн. лв. беше финансирана комуникационна свързаност и Интернет достъп на училищата, като по този начин следваше да се обезпечи този важен компонент в образованието до края на учебната 2008/2009 година. Средствата бяха предоставени на Държавната агенция за информационни технологии и съобщения, а до края на календарната година беше изграден оптичен пръстен с гигабитова свързаност между 15 от най-големите регионални инспекторати по образованието. Останалата част от проекта – свързването на училища към магистралата и агрегиране на трафика към новосъздадената опорна мрежа, беше оставен за изпълнение от МО, а средствата бяха върнати в държавния бюджет.</p>
<p>Национална програма „По-пълно обхващане на децата и учениците”</p> <p>Основната ѝ цел е осъществяването на стратегически приоритети, свързани с по-пълно обхващане и задържане на учениците в задължителната училищна възраст, като се осигурят условия за достъп до образование на тези ученици без разлика по отношение на етническа принадлежност, пол, произход и вероизповедание чрез създаване на възможност</p>	

за всеки да се обучава независимо от неговото местоживееене и икономическо положение.

Оперативните цели са фокусирани върху превенцията и ограничаването на отпадането на децата от училище и са насочени към дейности в следните три модула:

- Оптимизиране на училищната мрежа чрез осигуряване на превоз до държавните и общинските училища за ученици в основната образователна степен;

- Осигуряване на закуска и/или плод, и/или мляко/чай/, включително млечно-кисели продукти на учениците в I – IV клас включително, и деца в подготвителните групи и класове в училищата и детските градини;

- Осигуряване на учебници и учебни помагала за безвъзмездно ползване за децата и учениците в държавните, общинските и частните детски градини и училища в Република България.

Модулът „Оптимизиране на училищната мрежа чрез осигуряване на превоз до държавните и общинските училища за ученици в основната образователна степен”

Определените с Решение № 123 от 28.02.2008 г. средства за изпълнение на модула са в размер на 15 млн. лв. С Решение на Народното събрание на Република България за одобряване на допълнителни бюджетни кредити по консолидираната фискална политика, обнародвано в бр. 89 на ДВ от 14.10.2008

осигурява условия за равен достъп до съизмеримо по качество образование чрез безплатен транспорт до средишните училища на учениците, които учат извън населеното място, в което живеят.

Модулът „Осигуряване на закуска и/или плод, и/или мляко/чай/, включително млечно-кисели продукти на учениците в I – IV клас включително, и деца в подготвителните групи и класове в училищата и детските градини” цели задържане на децата в училище и подпомагане на родителите в осигуряване на храненето на

г. са предоставени допълнително 20 млн. лв. С така определените средства са закупени общо 210 на брой 15, 27 и 32 местни автобуси. Комисия в МОН периодично обобщава постъпилите заявки за предоставяне на училищни автобуси от страна на общините, чиито програми за оптимизация са класирани по Националната програма „Оптимизиране на училищната мрежа”. Предложенията на комисията се съгласуват с Националното сдружение на общините в Република България, след което се утвърждават от министъра на образованието и науката.

Закупени са 76 специални устройства за ограничаване на скоростта – тахографи, с които са оборудвани закупените през 2007 г. автобуси, съгласно изискванията на чл. 89 „д” от Закона за автомобилните превози.

28 броя автобуси, закупени за нуждите на ресурсните центрове в цялата страна, са оборудвани с платформи и друго допълнително оборудване, улесняващо достъпа и транспортирането на деца със специални потребности.

Като част от ангажиментите по програмата е възложено извършването на мониторинг на изпълнението на дейностите по модула.

Съгласно Решение № 213/2008 г. на МС за изменение и допълнение на Националната програма за по-пълно обхващане на децата и учениците, от началото на учебната 2008/2009 година средствата по модула се предоставят от централният бюджет по бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджетни кредити, в системата на които са училищата и детските градини. Средствата за детските градини, които не прилагат системата на делегирани бюджети, се изразходват целево от първостепенен разпоредител с бюджетни кредити. Бюджетът на модула за 2008 г. е 17 млн. лв.

децата. Той се осъществява от Министерството на труда и социалната политика (МТСП) като част от Националната програма за по-пълно обхващане на учениците в задължителна училищна възраст, стартирала през месец февруари 2005 г. с оглед спазване правото на децата на достъп до образование и превенция на отпадането от училище.

За осигуряване на мляко, включително млечно-кисели продукти, програмата може да се финансира и със средства, предоставяни от Държавен фонд "Земеделие" – Разплащателна агенция, по Европейската схема „Училищно мляко“. За 2008 г. от Държавен фонд "Земеделие" е предоставено мляко, включително млечно-кисели продукти за сума в размер на 22 360 лева.

Броят училища /в които се обучават ученици от 1 до 4 клас/, имащи право да участват в програмата е 2 047, а броят детски градини с подготвителна група е 12 ПДГ и 2 284 ЦДГ.

В периода от 15.09. до 30.12.2008 г. програмата се реализира в 2912 училища и детски градини на територията на всички общини в страната (1 861 училищата и 1 051 детските градини). За сравнение – през 2006 г. програмата се реализира в 2451 училища на територията на всички общини в страната, а през 2007 г. - в 2354 училища. В сравнение с 2007 г. модулът се реализира в по-малък брой училища, но обхваща и деца от подготвителни групи и класове.

Общият брой на децата, включени в модула е 272 990, от които учениците от I до IV клас са 233 381 (с 4476 ученици повече от 2007 г.), а в подготвителна група/клас са 39 609.

През изминалия период реализирането на модула отчита положителен ефект. Всички обхванати деца се чувстват равнопоставени по отношение на възможността да закусват редовно и пълноценно. Родителите са доволни от реализирането на програмата, тъй като по този начин се облекчава семейният бюджет. Децата в риск от отпадане от училище се задържат и продължават обучението си, което кореспондира най-вече с деца от социално слаби семейства и от ромския малцинствен етнос. Реализирането на модула стимулира

<p>Модулът „Осигуряване на учебници и учебни помагала за безвъзмездно ползване за децата и учениците в държавните, общинските и частните детски градини и училища” цели осигуряването на равен достъп до учебно съдържание на учениците от I до VII клас в държавните, общинските и частните училища и на децата от подготвителна група/клас в държавните и частните детски градини.</p> <p>Предоставянето на учебници и учебни помагала за безвъзмездно ползване е стратегическа инвестиция за училищното образование, която има дългосрочен ефект върху достъпа и качеството на образованието.</p> <p>Мярката влияе положително по отношение на затрудненията на социално слабите семейства при осигуряването на учебници и учебни помагала като решава един от съществените проблеми и води до намаляване отпадането на учениците от училище.</p>	<p>родителите да изпращат децата си на училище, особено в малките населени места.</p> <p>През 2008 г. обхватът на модула се разшири и обхвана по-голяма група ученици в задължителна училищна възраст, като за учебната 2008/2009 година учебници за безвъзмездно ползване получиха всички ученици от I до VII клас; осигурени бяха учебни помагала за децата от подготвителна група/клас в държавните и частните детски градини и училища; за първи път получиха учебници и учебни помагала за безвъзмездно ползване и децата и учениците от частните детски градини и училища, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 452 565 ученици от I-VII клас в общинските училища; - 3 383 деца и ученици в частните детски градини и училища; - 6 181 деца и ученици в държавните детски градини и училища; - учениците със сензорни увреждания. <p>Общият бюджет на модула е 24,3 млн. лв., с който финансово се осигури предоставянето на учебниците за V-VII клас. Допълнително в Централния бюджет бяха разчетени още 16,9 млн. лв. за учебниците за I-IV клас.</p> <p>След направено разпределение на средствата по първостепенни разпоредители, средствата за закупуване на комплектите учебници и учебни помагала за подготвителната група и за I-VII клас за държавните училища, финансирани от МОН, както и за частните детски градини и училища, бяха предоставени на училищата и детските градини и те организираха закупуването на комплектите. Средствата за общинските училища бяха предоставени на общините, в качеството им на първостепенни разпоредители с бюджетни кредити.</p>
---	--

<p>Национална програма „Енергоефективно саниране на училищни сгради”</p> <p>Основни цели на програмата са намаляването на енергийните разходи чрез повишаване на средния потенциал за енергоспестяване в училищата, подобряването на условията за отопление на сградите и създаването на усещане за топлинен комфорт, което има съществено влияние върху здравето на учениците и учителите и върху качеството на учебния процес.</p>	<p>С Решение на НС от 28.04.2005 г. за приемане на Стратегически насоки за осъществяване на проекти за енергоефективно саниране на училищни сгради, Министерството на образованието и науката съвместно с Националното сдружение на общините в Република България стартира през 2005 г. изпълнението на програмата. Тя е разработена в съответствие с приетата от Министерския съвет Националната дългосрочна програма по енергийна ефективност до 2015 г.</p> <p>Ежегодно средствата по програмата се актуализират, като за 2008 година с Решение на МС № 123 от 28.02.2008 г. са одобрени 6,7 млн. лв.</p> <p>Съгласно Решението, с одобрените средства бяха финансирани проекти, които не са получили финансиране през 2007 г. Изработените проекти преминаха за одобрение през регионалните инспекторати по образование, след което работна група в МОН предложи на министъра на образованието и науката редуциран списък, който беше одобрен.</p> <p>Програмата обхваща 28 училища, разпределени в 16 административно-териториални области на страната. Ремонтните дейности включиха ремонт на отоплителни инсталации, на покриви, както и подмяна на дограма в учебните корпуси. Изпълнението на обектите е приключило преди началото на учебната 2008/2009 година.</p>
<p>Национална програма „Въвеждане на система за национално стандартизирано външно оценяване”</p> <p>Основна цел на програмата е задължителното оценяване на знанията и уменията на учениците</p>	<p>Програмата е приета с Решение на Министерския съвет № 503 от 05.08.2008 г. с общ бюджет 4,8 млн. лв.</p> <p>Оценяването на учениците, обхванати във външно оценяване се извършва по следните учебни предмети:</p> <p>- в IV клас: български език и литература, математика, човекът и обществото,</p>

<p>в края на всеки образователен етап (IV, VII, XII клас) чрез национални стандартизирани изпити, както и изграждането на модерна, ефективна и обективна система за контрол и оценка на качеството на постигнатите резултати в образователния процес.</p> <p>Чрез външното оценяване става ясно какво е състоянието на образователната система и се гарантира равнопоставеност между учениците.</p> <p>Чрез него може да се съпоставят постиженията на учениците от един випуск в различните училища, на различни випуски в едно и също училище; може да бъде установено актуалното състояние на училищното образование и да се проследят тенденциите в неговото развитие.</p>	<p>човекът и природата;</p> <ul style="list-style-type: none"> - в V клас: български език и литература, математика, история и цивилизация, география и икономика, човекът и природата, чужд език; - в VII клас: български език и литература, математика; - в VIII клас с интензивно изучаване на чужди езици: английски, испански, италиански, немски, руски и френски; - ДЗИ в XII клас: български език и литература, математика, история и цивилизация, физика и астрономия, география и икономика, химия и опазване на околната среда, философски цикъл, биология и здравно образование, английски език, испански език, италиански език, немски език, руски език и френски език. <p>През учебната 2007/2008 година беше осъществено външно оценяване в края на IV, V и VIII клас с интензивно изучаване на чужд език с цел да се провери доколко степента на овладяване на отделните знания и умения от учениците отговаря на заложеното в държавните образователни изисквания. Чрез национални стандартизирани тестове се проведеха и изпитите за приемане на учениците след завършен VII клас в държавните и в общинските училища.</p> <p>Своеобразна форма на външно оценяване на знанията и уменията на учениците в края на средното образование са и успешно проведените държавни зрелостни изпити през м. юни и м. септември 2008 г. За всяка от сесиите бяха създадени по 14 национални комисии за оценяване, в които бяха включени 1382 учители и преподаватели от висши училища. На двете сесии бяха проверени 158 147 изпитни работи.</p> <p>Броят на учениците, обхванати от външното оценяване е, както следва:</p>
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> > IV клас– 59 133 ученици > V клас – 65 497 ученици > VII клас по БЕЛ - 28 023 уч. и по математика - 27 962 ученици > VIII клас с интензивно изучаване на чужд език – 24 091 ученици > ДЗИ - общо 83 231 ученици (от тях 72 951 на юнска и 10 280 на септемврийска сесия).
<p>Национална програма „Диференцирано заплащане”</p> <p>Целите на програмата са:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поетапно въвеждане на нова система за определяне на ефективна структура на работната заплата, включваща справедлива диференцираща част за постигнати резултати от труда. 2. Повишаване качеството и ефективността на образователно-възпитателния процес чрез стимулиране за по-ефективно трудово изпълнение. 3. Определяне на резултатите от труда по показатели, определени на национално ниво, и критерии към всеки от тях, определени на ниво детска градина, училище, обслужващо звено, в зависимост от спецификата им като водещ подход за определяне на допълнителното 	<p>Програмата е насочена към създаване на условия за поетапно въвеждане на допълнително трудово възнаграждение на педагогическите специалисти за постигнати резултати от труда, успоредно с процеса за създаване на условия за нова система за кариерно развитие и диференциране на основното възнаграждение в зависимост от заеманата длъжност.</p> <p>Общият бюджет на програмата е 44 млн. лв.</p> <p>През учебната 2007/2008 година в системата за диференцирано заплащане за постигнати резултати от труда обхватът на участниците е следният:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Училища и обслужващи звена, финансирани от МОН – участват всички с изключение на три помощни училища; - Училища, финансирани от Министерството на земеделието и храните – участват всички; - Училища, финансирани от Държавната агенция за младежта и спорта – участва Спортно училище „Генерал Владимир Стойчев”, гр. София; - Училища, финансирани от Министерството на културата – участват всички; - Детски градини, училища и обслужващи звена, финансирани от общините – участват всички с изключение на 5 детски градини и 4 училища. <p>Налице е тенденцията за увеличаване обхвата на програмата. Статистическите</p>

<p>трудова възнаграждение чрез относителна съпоставимост на трудовото изпълнение вътре в образователната институция.</p> <p>4. Мотивиране на директорите за по-ефективно управление на ресурсите и на образователно-възпитателния процес.</p> <p>Моделът на диференцирано заплащане е разработен от МОН със съдействието на Министерството на финансите, Световната банка и социалните партньори.</p>	<p>данни показват, че увеличението е с 5 % - от 92 % на 97 % спрямо миналата учебна година.</p> <p>Проведеното социологическо проучване от Агенция „Медиана” показва, че обществото, като цяло, подкрепя идеята за диференцирано възнаграждение на учителския труд съобразно качеството му. Учителите също приветстват идеята за диференцирано заплащане. Близко 90 % от тях споделят, че в нея има смисъл.</p> <p>Препоръките за усъвършенстване на програмата са в две посоки:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Обучение на директорите и помощник-директорите относно технологията на прилагане; - Усъвършенстване на картата с показатели за оценка на постигнатите резултати от труда.
<p>Национална програма за модернизирание на системата на професионалното образование има за цел:</p> <ul style="list-style-type: none"> - осигуряване на материална база в съответствие със съвременните изисквания на пазара на труда чрез финансово ангажиране както на бюджетни средства, така и съфинансиране от страна на работодателите; - повишаване относителния дял на трудовата и социалната реализация на завършващите професионално образование по изучавана професия. <p>Финансират се следните дейности:</p>	<p>Програмата е насочена главно към обновяване на специализираното оборудване на учебни кабинети, лаборатории и работилници в училищата с паралелки за придобиване на професионална квалификация, в съответствие с развиващите се съвременни нови производствени технологии, както и осигуряване на възможности за провеждане на практическо обучение в реална работна среда.</p> <p>Общ бюджет на програмата – 5 млн. лв.</p> <p>В определения срок в Министерството на образованието и науката постъпиха 101 проекта от държавни и общински професионални гимназии (ПГ). Междуведомствена комисия с представители от МОН, Министерството на земеделието и храните (МЗХ) и Министерството на културата (МК) класира 52 проекта, 44 от които бяха финансирани в рамките на бюджета по програмата. От тях 37 ПГ, които се финансират от МОН; 5 ПГ – от МЗХ и 2 – от общините.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - оборудване на учебни кабинети за професионална подготовка и учебно-производствени бази на училищата с машини, съоръжения и инструменти; - ремонтване на учебни кабинети за професионална подготовка и учебно-производствени бази на училищата като средствата за оборудване са в размер не по-малък от средствата за ремонтни дейности; - обзавеждане с демонстрационни макети, тренажори, симулатори и други действащи образци на съвременни технически конструкции; - осигуряване на онагледяващи табла, учебни видеофилми, техническа и технологична документация и програмни продукти, съобразени с формирането на практически умения; - предоставяне на училищен автобус за провеждане на практическо обучение в реална работна среда. 	<p>Със средства по програмата бяха закупени и 9 автобуса за нуждите на професионалните гимназии за провеждане на практическо обучение в реална работна среда.</p> <p>Спечелилите 44 професионални гимназии са с над 20 000 ученика и ще имат възможност да гарантират постигането на следните резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - модернизирана учебна среда за професионално образование и обучение, съгласувано с бизнеса за търсени и перспективни професии; - повишено качеството на придобитите знания и умения; - запознаване с най-новото техническо оборудване; - придобиване на професионални компетенции в реални трудови условия; - създаване на пряка връзка между ученик и работодател.
<p>Национална програма „Съфинансиране от Министерството на образованието и науката на общински инвестиционни проекти,</p>	<p>Програмата е насочена към съвместно финансиране от МОН и общините на инвестиционни проекти за ремонт и оборудване на начални, основни и средни училища в Република България. Съфинансирането от МОН е до 50 % от общата</p>

<p>насочени към подобряване на материалната база в училищата” има за цел да обедини усилията на централната и местната власт по отношение осъществяването на дейности за подобряване на материалната база в общинските начални, основни и средни училища за достигане на съвременните европейски и световни стандарти по отношение състоянието на сградния фонд, обзавеждане и оборудване, сигурност и ефективност при експлоатацията на материалната база.</p> <p>Финансират се следните дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Съфинансиране на проекти за енергийноефективно саниране на училищни сгради; - Съфинансиране на проекти за изграждане в училищните сгради на достъпна среда за хора с увреждания; - Съфинансиране на проекти за ремонт на спортни площадки и съоръжения. 	<p>стойност на проекта. Средствата се предоставят по бюджетите на общините, чиито проекти са одобрени.</p> <p>Общ бюджет на програмата – 10 млн. лв.</p> <p>През 2008 г. по програмата са финансирани общо 79 общински проекта.</p> <p>По модул „Съфинансиране на проекти за енергийноефективно саниране на училищни сгради” са финансирани 42 проекта за подобряване на материалната база в 149 общински училища. Извършените дейности включват подмяна на дограма, поставяне на топлоизолация, ремонт на покриви, подобряване ефективността на отоплителната инсталация, преустройство на топлоизточника, газифициране.</p> <p>По модул „Съфинансиране на проекти за изграждане в училищните сгради на достъпна среда за хора с увреждания” са финансирани 8 проекта за адаптиране на архитектурната среда в 32 общински училища. Извършените дейности включват изграждане на рампи или на асансьорни и хидравлични съоръжения, адаптиране на санитарно-хигиенни помещения.</p> <p>По модул „Съфинансиране на проекти за ремонт на спортни площадки и съоръжения” са финансирани 29 проекта за възстановяване и модернизиране на спортната база в 89 общински училища. Извършените дейности включват изграждане на открити спортни площадки, модернизиране на физкултурни салони, подмяна на уреди и съоръжения.</p>
--	--

Отчет
за изпълнение на национална програма „С грижа за всеки ученик” за 2008 г.

<p>Национална програма „С грижа за всеки ученик” има за цел:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Осигуряване на възможност за допълнително обучение както на деца с изявени способности, така и на деца, които имат проблеми с усвояване на учебния материал. • Мотивиране на учителите за работа с учениците, отчитайки индивидуалните им способности и интереси. • Стимулиране на прилагането на иновативни подходи в преподаването и ученето за децата с различни способности.	<p>Националната програма включва два модула :</p> <p><i>Модул „Осигуряване на обучение на талантиливи ученици за участие в ученическите олимпиади”</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Финансират се дейности, свързани с обучение на ученици и участие в националните олимпиади; • Сумата за всяко училище се определя в зависимост от броя на учениците, класирани на национален кръг и на лауреатите от национални олимпиади <p><i>Модул „Осигуряване на допълнително обучение на учениците за повишаване на нивото на постиженията им по общообразователна подготовка”</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Финансира се допълнително обучение на учениците от V и от VI клас с ниски резултати от външното оценяване • Сумата за всяко училище се определя в зависимост от броя на учениците, отговарящи на критериите (имат постижения, по-ниски от 50 % от средния за випуска в национален мащаб и по-ниски 50 % от средния за випуска на училищно равнище резултат от външното оценяване през предходната година) <p>Училищата могат да участват с проекти и по двата модула на програмата.</p> <p>Бюджет на програмата: 2 млн. лв.</p> <p>През учебната 2008-2009 година програмата е реализирана за двата модула, както следва:</p> <p><i>За модул 1</i></p> <p>Броят на училищата, участвали с проекти е 224, общият брой на групите, включени в обучението е 800, а броят на учениците е 8311. Общият брой ученици, класирани за участие в</p>
--	--

национални кръгове по всички предмети е **1362**, а лауреати са **96** ученици

В съответствие с изискванията на Националната програма в училищата са направени общо **1465** проверки и са проведени **979** срещи с ученици, при които за 773 групи (97%) по тристепенна скала е регистрирано добро изпълнение.

По време на обучението са проведени общо **47027** учебни часове, на учителите са изплатени хонорари в размер на **584910,34 лв.**, административните разходи са **70318,23 лв.**, а командировъчните разходи за участие на учениците в националните кръгове на олимпиадите са **57789,07 лв.**

За модул 2

Броят на училищата, участвали с проекти е 376, общият брой на групите, включени в обучението е 743, а броят на учениците е 4839.

Сравнявайки получените индивидуални резултати от външното оценяване през учебните 2007/2008 и 2008/2009 се вижда, че 73% от учениците са показали напредък, 12% от учениците не са показали напредък и при 11% няма промяна. Независимо от цифровите резултати при външното оценяване, показаните резултати при тестови проверки, срочни и годишни оценки дават основание за отчитане на осъществен напредък в обучението. В резултат от проведената допълнителната работа у ученици се е повишила мотивацията за учене, както и придобитите практическите умения.

В съответствие с изискванията на Националната програма в училищата са направени общо 1414 проверки и са проведени 1129 срещи с ученици, при които за 679 групи (91%) по тристепенна скала е регистрирано добро изпълнение.

По време на обучението са проведени общо **66906** учебни часове, на учителите са изплатени хонорари в размер на **679769,47 лв.**, административните разходи са **103109,56 лв.**